

Разом з тим, оскільки пунктом 5 Прикінцевих та перехідних положень ЦК, правила книги шостої цього Кодексу застосовуються також до спадщини, яка відкрилася, але не була прийнята ніким із спадкоємців до набрання чинності названого Кодексу, можуть бути задоволені позови про визначення додаткового строку для прийняття спадщини спадкоємцям, які можуть бути такими лише з набранням чинності ЦК 2003 р., якщо спадщина не була прийнята ніким із спадкоємців до набрання чинності цього Кодексу.

Дійсно, для судової, нотаріальної та іншої практики важливим є питання розмежування дії в часі норм про спадкування ЦК 2003 р. та ЦКУРСР 1963 р., оскільки відповідно до книги шостої ЦК змінено підходи до визначення способів прийняття спадщини.

Підсумовуючи викладене відмітимо, що ознаками у цивільних справах про спадкування за позовом про визнання права власності на житло, зокрема, є: підставою відкриття провадження є подача позовної заяви про визнання права власності на житло; позовне провадження регламентовано всією системою норм цивільного процесу; об'єктом судового захисту є порушене, невизнане або оспорюване право на житло, яке поглинає інтерес; сторони – позивач (у більшості випадків позивачами є спадкоємці) і відповідач, які мають протилежні юридичні інтереси; можливість наявності спеціальних суб'єктів – третіх осіб; передбачена виключна підсудність; способом захисту права власності на житло є вирішення спору по суті; існує можливість застосування примусових заходів виконання судового рішення тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кармаза О.О. Поняття та ознаки житла за законодавством України / О.О. Кармаза // Юриспруденція. Теорія і практика. – № 4 (42). – 2008. – С. 6-11.
2. Фурса С.Я. Правова природа справ про оскарження нотаріальних дій або відмови в їх вчиненні / С.Я. Фурса // Право України. – 1997. – № 10. – С. 53-55.
3. Заїка Ю.О. Спадкове право України: навч. посіб. / Ю.О. Заїка. – К.: Істина, 2006. – 216 с. Ромовська З.В. Українське цивільне право. Спадкове право: підручник / З.В. Ромовська. – К.: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2009. – 264 с.
4. Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар / За заг. ред. Є.О. Харитоновна, О.І. Харитоновної, Н.Ю. Голубевої. – 3-тє вид., перероб. та доп. – К.: Алерта: КНТ:ЦУЛ, 2010. – 752 с.
5. Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Page/1>

УДК 347.786

ВИКОРИСТАННЯ СЦЕНАРІЮ ПРИ СТВОРЕННІ ВІДЕОФІЛЬМУ

Паточнова В.В., здобувач

Національна академія внутрішніх справ

У статті з правової точки зору дається поняття літературного та режисерського сценарію. Розглянуто особливості використання сценарію при створенні відеофільму. Проводиться розмежування між сценарієм-екранізацією та сценарієм, написаним під час створення відеофільму. Висвітлено питання стосовно визначення самостійним об'єктом авторського права режисерський сценарій.
Ключові слова: сценарій, літературний твір, режисерський сценарій, екранізація, аудіовізуальний твір, об'єкт авторського права.

Паточнова В.В. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СЦЕНАРИЯ ПРИ СОЗДАНИИ ВИДЕОФИЛЬМА / Национальная академия внутренних дел, Украина
 В статье с правовой точки зрения дается понятие литературного и режиссерского сценария. Рассмотрены особенности использования сценария при создании видеофильма. Проводится разграничение между сценарием-экранизацией и сценарием, написанным во время создания

відеофільма. Отражен вопрос относительно определения самостоятельным объектом авторского права режиссерский сценарий.

Ключевые слова: сценарий, литературное произведение, режиссерский сценарий, экранизация, аудиовизуальное произведение, объект авторского права.

Patochnova V.V. USING OF SCENARIO FOR CREATION OF VIDEO FILM / National academy of internal affairs, Ukraine

In the article from the legal point of view the concept of literary and producer scenario is given. The features of the use of scenario are considered at creation of video film. Differentiating is conducted between a screen scenario-version and by a scenario, written during creation of video film. A question is reflected in relation to determination of copyright an independent object producer scenario.

Key words: scenario, literary work, producer scenario, screen version, audiovisual work, object of copyright.

З правової точки зору окремі об'єкти, що створюються для подальшого використання у відеофільмі, можна визнати як самостійні об'єкти авторського права. До таких об'єктів належить сценарій відеофільму. Він включає в себе творчу самостійність та оригінальність як ознаки творів, що охороняються авторським правом. Творчою вважається розумова (духовна, інтелектуальна) діяльність, яка завершується створенням самостійного результату науки, літератури чи мистецтва. Оригінальність твору означає, що це особистий твір автора, який не може бути скопійованим з іншого твору. Оригінальний твір визначається як результат творчої думки та праці. Оригінальність не залежить від художньої цінності твору або його новизни. Вона проявляється в тому, що твір відображає те, що властиве твору конкретного автора, містить відтінок його особистості: навіть за наявності мінімальної частини своєрідності вимога оригінальності вважається виконаною. Ідеї, які висвітлюються автором можуть бути не новими, але ця обставина не заважає автору бути оригінальним, оскільки авторське право дозволяє інтелектуальну творчість на базі вже існуючих елементів [1, 124]. Ознака оригінальності не зобов'язує авторів, щоб їхні твори обов'язково містили в собі нові думки, ідеї та висновки – твір може бути присвячений темі, яка вже була висвітлена в інших аналогічних творах. Оригінальність твору проявляється в особистому підході автора, його стилі та засобах вираження його думки. Навіть якщо два автори, незалежно один від одного та не копіюючи один одного, одночасно візьмуть за основу одну ідею для своїх творів, створять подібні твори, правовій охороні буде підлягати кожен із них, оскільки в обох випадках твір вважається результатом творчої діяльності, а також є певною мірою оригінальним [2, 362-363].

Сценарій відеофільму має свою специфіку, обумовлену природою кіномистецтва. Сценарій створюється з врахуванням таких виразних засобів кінематографа, як план і монтаж, з врахуванням можливостей вільної зміни часу і місця дії, широкого обхвату історичних подій, одночасного розвитку паралельних сюжетних ліній тощо. Крім того, незалежно від жанру, форми і стилістичних особливостей сценарій повинен відповідати виробничо-економічним вимогам кінематографа. Все це, безумовно, свідчить про те, що сценарій, незалежно від того, чи написаний він під час створення відеофільму або створений у результаті переробки чужого оповідного або драматичного твору, повинен вважатися об'єктом авторського права, що охороняється. У даний час це положення загальновизнане як в науці авторського права, так і на практиці.

Сценарій – це літературний твір, який являється основою створюваного відеофільму. Як свідчить практика, над сценарієм для відеофільму працює не один автор, а декілька. Тому в роботі над відеофільмом важливе місце займають правовідносини із сценаристами.

Чуковська Є.Е. визначає сценарій як оригінальний твір, який повинен містити детальний літературний опис змісту, драматично розроблений сюжетний розвиток, а також характеристики персонажів, місця та час дій, титри, які надають конкретну уяву про глядацький ряд твору [3, 56]. Для того, щоб можна було визнати сценарій закінченим літературним твором, до характеристики, яку дає Чуковська Є.Е., потрібно включати діалоги та монологи персонажів, літературний дикторський текст (голос за кадром) та пояснювальні написи (описи зовнішності героїв, характерів та ін.).

Можна розділити сценарії для відеофільмів на два види. До першого відносяться ті, що створюються на основі готового, вже існуючого літературного твору. Другим видом сценарію відеофільму є нові твори, які створені спеціально для зйомки на їх основі відеофільму [3, 12].

При екранізації літературного твору під час створення відеофільму виникають правові відносини автора сценарію екранізації з автором літературного твору, взятого за основу відеофільму, а також правові відносини автора сценарію екранізації із замовником. У тому випадку, коли

сценарій створюється спеціально для зйомки фільму на його основі, правовідносини виникають лише між автором сценарію та замовником.

Сценарії, які створюються на основі вже існуючого літературного твору, – це екранізації романів, повістей та ін. Відповідно до п.14 ч.1 ст.8 Закону України «Про авторське право та суміжні права», сценарій екранізації – це похідний твір (творча переробка іншого існуючого твору без завдання шкоди його охороні) [4].

Твір, який екранізують, визнається складовою частиною аудіовізуального твору, але автор твору, який екранізують у відеофільмі, не може бути прирівняний до авторів аудіовізуального твору. Ця обставина виникає у зв'язку з тим, що цей твір, хоч і є літературною основою відеофільму, але це ще не закінчений сценарій, який потребує доопрацювання. Саме після створення сценарію з усіма необхідними ознаками виникає авторське право на аудіовізуальний твір.

Під час створення відеофільму паралельно написаному сценарію використовується сценарний план. Радянські науковці А.І. Ваксберг та І.А. Грінгольд визначають сценарний план як конспективний нарис, що містить визначений творчий задум, ідею майбутнього фільму, послідовно відібрані факти і явища, що дозволяють виразити цю ідею, розуміння автора про стилістичні особливості кінокартини, а крім того, прямі інструктивні вказівки режисеру й оператору, що і як знімати [6, 14]. Сценарний план містить лаконічне перерахування компонентів, з яких складається майбутній відеофільм та при необхідності містить вказівки відносно зйомок епізодів. Створюється він на основі вже існуючого літературного сценарію, тому його не можна визначити як окремий літературний твір, оскільки в ньому відсутня творча складова. Він може бути відокремлений і використаний самостійно з іншою метою, ніж зйомка відеофільму.

Окреме місце займає режисерський (режисерсько-монтажний) сценарій. Це безпосередній підсумок поглибленого вивчення режисером літературної основи майбутнього фільму. Цей сценарій як запис фільму, що народився у творчій уяві режисера в результаті аналізу літературного сценарію і вивчення всіх пов'язаних з його темою образів і матеріалів. Режисерський сценарій є ретельним і глибоко обміркованим планом усієї творчої і виробничої роботи постановочного колективу.

Цей вид сценарію є одночасно творчим та виробничо-технічним проектом майбутнього відеофільму. Від інших літературних творів у кінематографії режисерський сценарій відмінняє необхідність детального опису зйомки кожної сцени відеофільму з усіма її компонентами: точний опис кожного зйомочного плану (кадру) в його монтажній послідовності, масштабність плану, метраж, місце і час дії (сцени), метод зйомки, звукове оформлення тощо. Вихідним матеріалом для створення режисерського сценарію, за яким безпосередньо відбувається зйомка відеофільму, є літературний сценарій. Розробляється він разом з оператором, художником, композитором та іншими членами творчої групи. Режисерський сценарій більш обмежений у творчому плані, ніж літературний сценарій створюваного твору. Форма режисерського сценарію може видозмінюватися залежно від складності проекту і вимог виробничої компанії.

Основними складовими режисерського сценарію є:

- номер епізоду, сцени, кадру;
- метраж та хронометраж кадру, сцени;
- характер руху камер, художні прийоми, ефекти, монтажні переходи;
- репліки дійових осіб, закадровий текст, музичне та звукове (шумове) оформлення;
- операторська та звукова техніка, реквізит;
- вказівки для технічних працівників, акторів та інших членів знімальної групи.

Питання з приводу віднесення режисерського сценарію до об'єктів авторського права поки що залишається предметом дискусій. Деякі науковці вважають його лише допоміжним технічним документом. Оспорюють творчий характер режисерського сценарію, який створюється режисером-постановником на основі літературного (авторського) сценарію. Він є детальним творчим планом постановки фільму, що містить точне розбиття на кадри з вказівкою планів і їх метражу, знімальних кольорів, музичного і образотворчого рішень і т.д. Представляється, що з

повною підставою режисерський сценарій має бути визнаний об'єктом авторського права, оскільки є результатом творчої роботи і, по суті справи, новим, не існуючим раніше твором.

Безумовно творчий характер режисерської роботи в більшості випадків сумнівів не викликає, у той час як занотований у письмовій формі режисерський сценарій підкреслює переважаючі технічні аспекти його роботи. Цей факт подекуди дає підстави говорити про режисерський сценарій як про об'єкт, що не має авторської охорони. Але погодитись із такими твердженнями не можна. Адже, на думку багатьох кінокритиків, справжній шедевр із кінострічки робить не сценарист, а режисер. Візуалізація текстового сценарію в поєднанні з режисерським задумом – ось, що стає об'єднуючим елементом фільму. Нерідко режисери не дотримуються сценарію, відходячи від первинного сюжету, або взагалі його не використовують.

Режисерський сценарій – єдине документальне підтвердження творчого оригінального внеску режисера у створення кінотвору.

Таким чином, режисерський сценарій є самостійним літературним твором та об'єктивною формою вираження творчого внеску кінорежисера у створення кінофільму. Тому кінорежисера справедливо віднесено до кола авторів кінофільму, що знайшло своє відображення в ст.17 Закону України «Про авторське право та суміжні права» [4].

Крім зйомки відеофільмів, сценарії та витяги з них часто використовують з іншою метою. Ця обставина підтверджує об'єктивну можливість відокремлення сценарію від самого відеофільму. Тому можна зробити висновок, що сценарій відеофільму – це окремий об'єкт авторського права, який має самостійне значення та підлягає правовій охороні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Правове регулювання відносин у сфері інтелектуальної власності: галузеві аспекти: монографія / кол. авторів: О.П. Орлюк, ОД. Святоцький та ін.; кер. авт. колективу, наук. ред. д.ю.н. О.П. Орлюк. – К.: НДІ інтелектуальної власності АПрН України, 2006. – 320 с.
2. С. фон Левінські. Твори, що охороняються авторським правом, об'єкти суміжних прав // Авторське право і суміжні права. Європейський досвід: у 2-х книгах / С. фон Левінські; за ред. А.С. Довгерта. – Книга 2: Виступи, статті європейських спеціалістів / Уклад. В.С. Дроб'язко. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2001. – С. 362-363.
3. Чуковская Е.Е. Аудиовизуальный бизнес. Договорное регулирование / Е.Е. Чуковская. – М.: РосКонсульт, 1999. – 336 с.
4. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 року // Відомості Верховної Ради. – 1994. – № 13. – Ст. 64.
5. Райгородский Н.А. Авторское право на кинематографическое произведение / Н.А. Райгородский. – Л.: Изд-во Ленинградского ун-та, 1958. – 64 с.
6. Ваксберг А.И. Автор в кино / А.И. Ваксберг, И.А. Грингольд. – М.: Искусство, 1961. – 288 с.

УДК 347.4/5

КОНСТРУКЦІЯ ПРАВОЧИНІВ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ

Рушак І.В., здобувач

*Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва
Національної академії правових наук України*

У статті йдеться про віхи розвитку конструкції правочину. Автор вважає, що застосування нинішньої конструкції правочину в ЦК України повинно будуватися на категорії дії та пропонує відмовитись від